

השבת

של רבי נחמן מברסלב

שבת חוקת

זאת התורה אדם... (ט, ד)

שמקיימין את רמ"ח מצוות התורה אז נקראין אדם, כמו שכתוב (במדבר יט) זאת התורה אדם. כי אם לאו, חס ושלום, הוא רק חיה בדמות אדם. וזה עיקר הרחמנות להשתדל שיהיה העולם מְשֻׁבְּ מַבְנֵי אָדָם. ועל כן קריאת שמע שהוא התגלות אלקותו, שזה עיקר הרחמנות כנ"ל, על כן יש בה רמ"ח תבין כנגד רמ"ח מצוות שהם בחינת רמ"ח איברים, כי זה עיקר הרחמנות (רמ"ח הם אותיות רחם). ועל כן אנו מבקשין קִדְמָה קריאת שמע: אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו וכו', כי זה עיקר הרחמנות לדעת ממנו יתברך ולקיים מצוותיו. (לקוטי הלכות – הלכות קריאת שמע ג', ד')

ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת... (ט, ז)

זה בחינת עפר, שהוא ההתחלה של כל הדברים והסוף והתכלית של כל הדברים, כי הכל היה מן העפר והכל שב וכו'. ומשם שורש אחיזת השקר בבחינת (ישעיה סה): ונחש עפר לחמו, בחינת (בראשית ג): ועפר תאכל כל ימי חיידך, ושם הכנעתו וביטולו, בבחינת (תהלים פה): אמת מארץ תצמח - 'מארץ' דייקא. כי עיקר אחיזת השקר מבחינת עפר מחמת ששם הכל אחד, שמוזה נשתלשל אחיזת השקר להפך הדברים מבדיל לכסף וכיוצא בזה, מחמת שבשרשם באמת אין בהם שנוי, אבל על ידי זה עיקר ביטולו והכנעתו של השקר, כי על ידי שורש האמת מתבטל השקר, כי עיקר הכנעת ובטול השקר שהוא בלי קץ ומספר, הוא על ידי שורש האמת ששם הוא גם כן למעלה מהמספר מחמת ששם הכל אחד.

וזהו בחינת 'אפר פרה' שמטהרת מטמאת מת שנמשכה מחטא אדם הראשון, שעל ידי זה נמשך זְהָמַת הנחש שהוא זְהָמַת השקר, שמשם נמשכה המיתה והטמאה. וטהרתו על ידי אפר פרה אֲדָמָה, כי אפר פרה הוא בחינת עפר, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תלין פ:): אשכחן אפר דאקרי עפר, שנאמר (במדבר יט): ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת וכו'. היינו שזה האפר של פרה, שנקרא עפר, נמשך מבחינת עפר, שהוא בחינת השרוש והתכלית של כל הדברים ששם נתהפכין כל הדברים וחוזרין לשרשם.

ועל כן אפר פרה מטמא טהורים ומטהר טמאים, כי הוא חֶקֶת התורה שאי אפשר להבין, כמו שכתוב (קהלת ז, כג): אמרתי אחכמה והיא רחוקה וכו'. כי נמשכת משרש העליון שהוא ראשית הכל, ששם הכל אחד בלי הבדל ואי אפשר להבין דרכי ה' הנמשכין משם. ומחמת שאי אפשר להבנים, כי נראים כשני הפכים בנושא אחד, משם משתלשל אחיזת השקר שהם החכמות שקר של כל הנבוכים מתורת ה' שהם מהפכין מרע לטוב ומטוב לרע וכו'. וכל זה מחמת שאין מבטלין דעתם הנבוכה להסתכל על השרוש באמת ובאמונה ששם הכל אחד, רק שאי אפשר להבין דרכי ה' הנמשכין משם. ועל כן אפר פרה, שהיא חֶקֶת התורה שנמשך משם, כי היא חֶקֶת התורה, על כן הוא מטהר מטמאת מת, כי דייקא על ידי בחינת עפר שהוא בחינת אפר פרה שנקרא עפר, שהוא שורש הכל ותכלית הכל, על ידי זה נכנע השקר שהוא הטמאה, כי על ידי זה נתעלה האמת מבחינת עפר יעקב וכו'. (הלכות סימני בהמה וחיה טהורה – הלכה ד', אותיות כ"ה כ"ח)

והיה אם נשך הנחש את איש... וחי... (כא, ט)

אמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה פ"ג, מ"ח): וכי נחש ממית או מחיה, אלא בזמן שישאל מסתכלין כלפי מעלה היו מתרפאין ואם לאו היו נזוקין. זה בחינת רמזים כמו שכתבנו לענין והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכו'. כי הם בחינה אחת כמובן במשנה ראש השנה שנשמכו שם יחד, להורות שצריכין הכל להסתכל כלפי מעלה, היינו בחינת רמזים שובדעת שהם עיקר הארת הדעת להתבונן בכל עת על ידי הרמזים הקדושים של הדעת להתחזק לשאר על עמדו וכו'.

כי לפעמים יש שאין מועיל הרמזים של הרמת ידיו. וצריך עוד לעשות עבדא לזה כמו משה שעשה אז נחש נחשת שרמו להם יראת הענש שאל ישכחו שיש נחשים שרפים שהם עונשים קשים ומרים. על כן אתה מכרח

להסתכל כלפי מעלה. כי אין מקום לברך מעונשיו הקשים והמרים גם בעולם הזה, מכל שכן לאחר מיתה בגיהנם וכף הקלע וגלגולים וכו' רחמנא לצלן, כי אם להסתכל אליו יתברך ולשאת עינו למרום תמיד, בבחינת (תהלים קכג, א) אלך נשאתי את עיני וכו'. וכמו שרמזו לנו אדוננו מורנו ורבנו ז"ל (שיחות הר"ן – ה). ואמר שעיקר הוא יראת הענש, אף על פי שכתוב בספרים שצריכין דייקא יראת הרוממות וכו', אבל באמת הלואי שנוכה להנצל ממה שצריכין להנצל על ידי יראת הענש. וכן שמענו בשם כמה צדיקים גדולים שאמרו שהעיקר הוא יראת הענש. ורמזו לנו אז היטב היטב כמה וכמה צריכין להתיירא ולפחד מיראת הענש וכו'. וזה בחינת נחש הנחשת שעשה משה ורמזו להם על ידי זה להסתכל כלפי מעלה, היינו על ידי יראת הענש. כי העיקר הוא הרמזים האמתיים. (הלכות ברכת הפירות – הלכה א', אות צ"ט)

שיחות

(מר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

... אחר כך, כשזכיתי להתקרב לרבנו, כל הלילה, אני הייתי עם רבי ישראל בבית הכנסת של תלמידי הבעל שם טוב, וכל העיר ידעו כי האימא שלי בכתה... בכל המקומות, היא חיפשה אותי בכל הבתי כנסת ובכתה "בני, בני, בני", כל העיר באו, הם חשבו שמישהו נפטר, "מה הבכיות והצעקות?!", אז היא סיפרה: "בא איש אחד וקנה לחם, והוא אכל את הלחם בבתני, והוא לקח את ישראל בער, והוא הלך כל הלילה, אני קמתי לעבודה וישראל בער איננו", והיה זה תחילת המלחמה, והטורקים היה פרעי אדם, רק ראו איזה בן אדם שיש לו ידיים ורגליים, לקחו אותו לצבא, אז היא חשבה "אני, יש לי ידיים ורגליים, אז אולי לקחו אותי לצבא", היא בכתה והיה כל העיר רועשת.

חוקת

בבוקר הם ראו אותי ואת רבי ישראל (קרדונר), אז אמרו: "אוי וי, ישראל בער היה כל הלילה עם רבי ישראל, אז בטח הוא נעשה ברסלב, מי היה לו הגבורה לדבר עם חסיד ברסלב, או לקרא בספר ברסלב? הוא פחד שלא יהיה רק חשד, וברוך השם אני לא השגחתי ולא הסתכלתי על שום דבר, רב משה קלירס ורב מוטל (מסלונים) ושידוך והכל, אני מסרתי הכל, רק מה שראיתי מה זה רבי ישראל (קרדונר), עד היום יש לי שם, יש כבר שמונים שנה שנתקרבתי לרבי ישראל וכולם היו מתנגדים כאלה, ואני ברוך השם קיבלתי כל הביזיונות וכל הצרות באהבה ובגבורה גדולה, וכולם נתבטלו מזה, הם ראו את הגבורה שלי, זה לא מדרך הטבע, הם לא הבינו את זה. ורב מוטל (מסלונים)... אני ראיתי מרב מוטל שהוא גדול בתורה, ולמדתי אתו, זה היה נס, אם הוא אומר: 'ברסלב לא!', אז תכף... אבל אני ראיתי מה שראיתי, ראיתי את רבי ישראל (קרדונר), פעם הראשון בחיי לא ידעתי מיהו זה, אז אמרתי: "אוי וי, זה איש צדיק, אני צריך אותו מאד, אם היה לי איזה קשר אתו, הייתי זוכה לעבוד השם באמת כמו שאני רוצה, אבל איך יהיה לי קשר אתו? הוא יקנה את הלחם וישלם וילך", כמו שאני חשבת, הלואי שיהיה לי קשר עם האיש, עם הצדיק הזה, אז הוא שאל אותי: "אולי אפשר לי לאכול את הלחם אצלכם בבית?", אז הרגשתי: "מה זה? הוא יודע מה שאני חושב, מה שאני רוצה? אבל, מה זה? אין לו, איפה שיישן, יאכל, מה זה? זה מקום של המלון?", שרבי ישראל (קרדונר) ראה את הדירה שלנו, זה היה כמו מערה... ובתוך המערה היו ילדים קטנים ישנים, ובלבל חמישי היו צריכים לאפות את החלה, והוא שאל: "אולי אפשר לאכול את הלחם?", אז היה לי פלא בעיני, "איך הוא יודע מה שאני חושב, מה שאני רוצה? מי אמר לו?!"

אבל אני רציתי לשאול את האבא, אני לא יכול להכניס אורח בבית, אז היה לי פחד, מה אתה שואל לאבא? האבא יכה אותך ויבזה אותך, מה אתה שואל דבר כזה? זה מערה וצריכים לאפות לחם, מה אתה שואל דבר כזה?

ובין אתם אנשים כשרים. אך... פלתי סתפיו כחיות פני ופאות גיפס ליליות סתפיו.

כל מה שמתגדל ומתפאר שם הצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (קל"מ ב', טז)

טוב להגיד ולשיר נ נח נחמ נחמן מאומן לזכות לכל הישועות

אבל אני אמרתי: "יהיה מה שיהיה, אני אשאל אותו", ושאלתי אותו, והוא הסכים, ונעשה מה שנעשה, כל הלילה הייתי עם רבי ישראל (קרדונר) בים, על שולחן בים ומהלילה הזה עד עכשיו ברוך השם אני מחזיק מעמד, אבל מה שעבר עלי ועל רבי ישראל, מה שסבלנו, אם היו נותנים לאחד כל הכסף שבעולם, בעד יום אחד, הוא לא ירצה את הכסף ולא ירצה עבודה כזה, והוא מסר את נפשו עלי, איש אחד, ישראל בער, מה יהיה בזה? הגאולה יהיה מזה? והוא ראה איך שנסתבב, הוא ירד מן החמור, בטבריה הוא פגש ברב בנימין ברזל וביקש אותו: "תראה לי איפה לקנות לחם?", והוא הראה לו אצלנו, ונעשה מזה בניין לדור דור, לעולם, לנצח.

זה פלא, איך הייתי רבי מוטל (מסלונים) כמו בן יחיד, והחזקתי אותו, הארכתני אותו לצדיק וגאון, וראיתי, ישנתי אצלו, למדתי אתו בלילה והיה בינינו קשר אהבה גדולה, והוא אמר לי: "ברסלב, ברסלב לא!", הוא סיפר לי, הכניס בי רעל על ברסלב, מה שזה אמר, זה אמר, זה אמר, ואני, היה לי אמונה בכולם, אם הם אומרים על ברסלב, אבל ראיתי את רבי ישראל (קרדונר), זכיתי לגבורה כזה שאין בעולם הזה, איך עמדתי נגד גדולים כאלה, וגם נגד האבא והאימא ונגד כל המשפחה, כולם בכוכו, כולם היה להם רחמנות עלי, מה שנעשה ממנו, "הוא נעשה ברסלב, ישראל בער נעשה ברסלב..."

כמה שאני אספר, עוד לא כטיפה מן הים, מה שיהיה, אינו דומה ראה לשמיעה, בזה אני רואה שהעיקר הוא המסירות נפש בשביל השם יתברך, בשביל התורה, חכמה זה גם כן טוב, אבל העיקר היסוד והעיקר היהדות, עיקר התורה היא המסירות נפש, הרצון החזק, וגם רבנו הקדוש רימז בזה ואמר: "תנו לבכם לי, ואני הולך אתכם בדרך חדש", זה דרך ישן מאד, שלא הלכו בו אבותינו מעולם, ואף-על-פי-כן הוא חדש לגמרי, צריכים לתת את הלב, וברוך השם, אני נתתי את כל חיי ואת לבי, את האבא והאימא וכל העולם, נתתי הכל בשביל ההתקרבות לרבנו, זה דבר פלא מאד, אז היה הרב הראשי של העיר, הרב הגדול של העיר, בפרט הרב קלירס כל מה שאמר היו צריכים לקיים תכף, והוא אמר לי: "ברסלב לא!", ואני לא שמעתי לו כלום, והוא חשב "אין אף אחד, מה שאני אומר שלא ישמע לי, זה רק ישראל בער".

סיפור

(ימי מוהר"ת [רבי נתן] - סימן כח) © ... והנה תכף כשזכיתי

לשמע בשורה טובה הזאת שבה רבנו זכרונו לברכה לביתו מלמברג זרזתי עצמי ונסעתי מיד לפה ברסלב ובאתי לכאן על שבת קודש וזכיתי לקבל פניו הקדושים והיה חלוש מאד מאד אך אף על פי כן היה לנו לנחמה ולמשיבת נפש מה שעל כל פנים בא בחיים לכאן וישבתי פה אצלו

עד אחר שבת השני ומכאן נסעתי לנעמירוב והנה השם יתברך מסבב סבות ומכין מצעדי גבר ועתה הגיע העת ברחמי הנפלאים להוציאני מהגלות מקהלת קדש במאהלות ולהחזירני לביתי לקהלת קדש נעמירוב, להיות סמוך לרבנו זכרונו לברכה והתחזקתי לי דירה בנעמירוב. וחזרתי למאהלות, ועתה נתרצתה חמותי וזוגתי, תחיה, ברוצן חזק לחזר לנעמירוב מחמת כמה טעמים מחמת שנפטר חותני זכרונו לברכה וגם מחמת שהיא היתה חולה כמה פעמים במאהלות על כן נזדרזה מאד יותר ממני לחזר לנעמירוב ויצאתי ממאהלות אחר תשעה באב ובאתי לביתי לקהלת קדש נעמירוב לשלום ברוך השם יתברך אשר עזרני עד הנה לחזר למקומי בשלום להיות סמוך לרבנו זכרונו לברכה ועל ידי זה שמעתי הרבה תורות ושיחות ומעשיות בעצמי מפיו הקדוש וכתבתים על הספר, תהילה לאל:

עצות ותפילות

(לקוטי עצות - מחלוקת ומריבה, לד)

כל כשיש מלחמות ושיפכות דמים בעולם, על-ידי-זה בא עצירת גשמים חס ושלוש, ונעשה יקרות חס ושלוש (לקוטי מוהר"ן תנינא, סימן ס').

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתבטל מלחמות ושיפכות דמים מן העולם, ותמשיך שלום גדול ונפלא בעולם, ולא ישאו עוד גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה, רק יכירו וידעו כל יושבי תבל האמת לאמתו, אשר לא באנו לזה העולם בשביל ריב ומחלוקת, חס ושלוש, ולא בשביל שנאה וקנאה וקנטור ושיפכות דמים, חס ושלוש, רק באנו לעולם כדי להכיר ולדעת אותך תתברך לנצח.

רבנו של עולם, רחם עלינו וברכנו בכל מעשי ידינו, ותן לנו פרנסתנו מאתך בהרחבה גדולה בקדשה ובטהרה. ותתן לנו כל מחסורינו וכל הצטרכותינו קודם שנצטרך להם, ותצילנו ותשמרנו תמיד מחובות והלוואות כי הם מטרידים ומבלבלים את דעתנו מאד. רחם עלי ועלינו

מעתה, ועזרנו והושיענו בישועתך הנוראה לסלק כל החובות שאנו חייבים מכבר, והצילנו מעתה מחובות והלוואות ולא נצטרך ללוות שום הלוואה מאחרים. רחם עלינו מלא רחמים, זן ומפרנס לכל, ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם... (לקוטי תפילות ב' - מתוך תפילה נג)

מכתב

(ספר אפי הנחל א' - מכתב נ"ד)

ב"ה, י"א אייר תשכ"א, טבריא.

יקירי, חבר בהכת הקדושה של הבעל תפילה שהוא הפלא שבכל הפלאות של הבורא יתברך, שבו תלויים כל הישועות של כל ישראל לדור דור. שלום וחיים וכל טוב.

אני בתומי אלך לעשות את חובתי להזכירך ולזרזך בכל פעם לברח אל הצדיק ולחשוב על התכלית האמתית, כי אני מתייב לשרת את הצדיק ולמלאות פקדונו ורצונו אשר הוא משתוקק להיטיב מטובו לכל ישראל, אך בחירתך חופשית, וה' ברחמי יעזר לנו ויטה בחירתנו לטובה, שנוכה להתחיל מעתה לבלות כל ימינו לחפש ולבקש את הצדיק האמת אשר חפר וגילה בארות מים חיים לרפאות תחלואי נפשות ישראל לנו ולדורותינו ולכל דורות זרע ישראל. וכל מי שרוצה לזכות לשאוב מהבארות הקדושים האלו דברים המחיים את הנפש לעולמי עד ולנצח נצחים - יבוא ויזכה. ואם המניעות משתטחין כנגדו כבריחי ברזל ודלתות נחושת, זה ידוע לנו מכבר שאי אפשר להתקרב להצדיק כי אם על-ידי שבידת מניעות עצומות. זכור היטב את כל זה והתאושש והתחזק ואל תהיה מה שקורין שליומלניק.

המעשה הנוראה של הבעל תפילה, סיפור נפלא ונורא הפלא הפלא, ומלבד שורשי הדברים והפנימיות הגדול שיש בכל הספורים האלה אשר נפלא ונסתר מאד משכל אנושי, גם לפי פשוטו מבאר בו בכל עניין ועניין מוסר השכל, מוסר נפלא ועצום מאד, ומעורר את הלב מאד להתקרב לה' יתברך, ומספר בכלל כמעט מכל מיני הטעאות ושבוסים וסברות כזביות של שקר וטעות שנמצאים בעולם, ומהברור והתיקון שלהם.

הכל מודים שעיקר הוא התכלית והכל

מכרחים להודות שכל מי שהוא משתדל ביותר וסמוך יותר אל התכלית הוא ראוי להיות ראש ומלך על הכל. אך מעת שהרוח סערה הגדולה בלב והפך את העולם לגמרי, מים ליבשה, ומיבשה לים, וממדבר לשוב וכו', והמלך והמלכה והבת מלכה והתינוק וכל הקיבוץ הקדוש של המלך ואנשיו נתפרדו ונתפזרו, אזי נתבלבלו כל העולמות ונתהפכו מסדרן האמת, וכל אנשי העולם נתבלבלו ונתפרדו ונחלקו לכתות כתות לעניין החקירה מה הוא התכלית. וכל כת וכת נתעו ונבוכו מאד מאד על-ידי תאוותיהם הרעות בדעות זרות שלהם וסברות

בדויות וכזביות, עד שנשתבשו וטעו מאד והפכו האמת מהפך אל הפך. קצת מהם אמרו שעיקר התכלית הוא כבוד, להיות רודף ביותר, חס ושלוש, אחר הכבוד ולהשיגו. כי יש בני-אדם שהוטסים ביותר אחר הכבוד ורודפים אחר הכבוד מאד ואובדים עולמם הנצחי וגם העולם הזה בשביל כבוד מעט שרוצים להשיגו. זה רוצה להתכבד על-ידי עשירותו שיהיה לו שם וכבוד בין נגידים וקצינים וחורי ארץ וכו', וזה רוצה להתכבד ולהתייקר על-ידי תורתו ועבודתו וחותר כל ימיו שיהיה נתקבל לרבי ומנהיג. ומה שבאמת אדרבא, הדבר הוא בהפך ממש, כי עיקר תכלית כל הבריאה הוא רק כבוד ה' יתברך ותורתו וצדיקיו האמתיים, שאי אפשר לזכות לזה כי אם כשמעמטין בכבוד עצמו לגמרי ובורחים מן הכבוד לגמרי באמת, ויודעים פחיתותו ושפלותו, והוא נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד, ומשתדל ומתייעב כל ימיו להרבות כבוד המקום שהוא כבוד התורה והצדיקים האמתיים ומבטל כבוד עצמו באמת לגמרי. והם הפכו האמת לגמרי מהפך אל הפך, ונתעו מדעה לדעה ומסברא לסברא עד שאמרו שעיקר התכלית הוא כבוד, והיה להם הוכחות וראיות וסברות גדולות על זה שעיקר התכלית הוא כבוד, לרדוף אחר הכבוד ביותר רחמנא ליצלן מהאי דעתא.

וכן כת האחרת טעו בסברותיהם הרעות ונטו מסברא לסברא, עד שנשתגעו ואמרו שרציחה מצוה היא והוא התכלית, והיה להם סברות והוכחות רבות על זה. ובאמת אף-על-פי שכלאורה רחוק להאמין שימצאו אנשים כאלה שיהיה להם סברות שרציחה היא מצוה, אבל באמת יש טעותים כאלה בעולם עד שיכולים לטעות על-ידם לומר שרציחה היא מצוה עד שבאו לידי כעס ורציחה ממש. וכיוצא בזה בשאר הכתות. וכל אחת היה להם סברות רבות על טעותם עד שאפשר באמת לטעות בהם, רחמנא ליצלן. המשך יבוא בעזרת ה' יתברך.

המעתיק המוסר את נפשו בעד טובת וישועת נפשך באמת, ושלומו יגדל ישראל אודעסר לאורך ימים טובים ובריאים.